

Yliopistojen julkaisujen avoimuus vuonna 2016

Missä mennään -webinaari, 13.2.2018

Jyrki Ilva (jyrki.ilva@helsinki.fi)

Kohti tieteellisten julkaisujen avoimuutta

- Julkaisujen avoimuus tärkeä tavoite sekä kansainvälisesti että kansallisella tasolla
- Esim. EU: kaikki julkaisut avoimia vuoteen 2020 mennessä
- Tavoitteiden seuranta varten tarvitaan luotettavaa tietoa avointen julkaisujen määrästä ja osuudesta
- Open access -julkaisemisen mittaamiseen pyritty kehittämään sekä globaaleja että kansallisia ratkaisuja

Carlos Moedas
@Moedas

Follow

1/4 Agreed by all [#EU](#) [#science](#) ministers.
Scientific papers [#freetoread](#) by 2020
[#openaccess](#)

In dramatic statement, European leaders call for 'immediate' open access to ...
Observers are skeptical goal can be achieved
[sciencemag.org](#)

RETWEETS
111

LIKES
59

7:28 PM - 31 May 2016

Katsausartikkeli Suomen tilanteesta

- Ilva, J. (2017). Suomalaisten yliopistojen avoimet julkaisut vuonna 2016 OKM:n julkaisutiedonkeruun tietojen valossa. *Informaatiotutkimus*, 36 (3-4).
<https://doi.org/10.23978/inf.68913>

Informaatiotutkimus

Uusin numero Arkistot Ilmoitukset Tietoa Information om publikationen

Hae

[Etusivu](#) / [Arkistot](#) / [Vol 36 Nro 3-4 \(2017\)](#) / [Katsaukset](#)

Suomalaisten yliopistojen avoimet julkaisut vuonna 2016 OKM:n julkaisutiedonkeruun tietojen valossa

Jyrki Ilva
Kansalliskirjasto
 <http://orcid.org/0000-0003-3526-0956>
DOI: <https://doi.org/10.23978/inf.68913>

 PDF HTML

Avainsanat: open access [<http://www.yso.fi/onto/ysop17649>], tieteellinen julkaisu toiminta [<http://www.yso.fi/onto/ysop10480>], yliopistot [<http://www.yso.fi/onto/ysop10895>], tiedeet (erikoisalut) [<http://www.yso.fi/onto/ysop352>], tilastot [<http://www.yso.fi/onto/ysop3156>]

The Finnish Open Access monitoring efforts are integrated with the national data collection conducted by CSC – IT Center for Science for the Ministry of Education and Culture. The publication data collected from the CRIS of each participating organization can be browsed at Juuli (www.juuli.fi), a discovery interface developed by the National Library of Finland.

Starting from 2016, two separate fields have been used for indicating the OA status of each publication. One of the fields indicates whether the publication is OA via a Gold or a Hybrid channel, and the second field is used for

Julkaisu
2017-12-29

Viittaaminen
Ilva, J. (2017). Suomalaisten yliopistojen avoimet julkaisut vuonna 2016 OKM:n julkaisutiedonkeruun tietojen valossa. *Informaatiotutkimus*, 36(3-4). <https://doi.org/10.23978/inf.68913>

Numero
[Vol 36 Nro 3-4 \(2017\)](#)

Osasto
Katsaukset

Tämä työ on lisensoitu [Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-laaSamoin 4.0 Kansainvälinen Julkinen -lisenssillä](#).

OKM:n julkaisutiedonkeruu

- OA-julkaisemisen monitorointi on Suomessa integroitu OKM:n julkaisutiedonkeruuseen
 - Julkaisutiedot peräisin organisaatioiden omista tutkimustietojärjestelmistä
 - Osa organisaatioista jo mukana automaattisessa tiedonkeruussa
 - Osa raportoi tietonsa edelleen kerran vuodessa (deadline maaliskuun lopussa)
- Data tallennetaan CSC:n ylläpitämään Virta-julkaisutietopalveluun
 - Yhdistetyt julkaisutiedot käytettävissä Kansalliskirjaston ylläpitämässä Juuli-julkaisutietoportaaliassa, www.juuli.fi

Julkaisutyyppi	
A Vertaisarviodut tietee...	27 220
A1 Alkuperäisartikke...	19 229
A2 Katsausartikkeli ti...	1 113
A3 Kirjan tai muun ko...	2 938
A4 Artikkelin konferen...	3 940
B Vertaisarvioimattomat t...	4 170
C Tieteelliset kirjat (monog...	795
D Ammattiyhteisölle suu...	9 198
E Suurelle yleisölle suun...	4 708
G Opinnäytteet	1 833

Open access -tiedot OKM:n tiedonkeruussa

- OA-tietojen keruussa käytettyjä määritelmiä ja kategorioita uudistettiin vuodesta 2016 alkaen
- Kaksi erillistä kenttää julkaisun OA-statuksen raportointiin
 - Toinen kentistä kertoo, onko julkaisu ilmestynyt OA:na joko kokonaan avoimessa (kultainen OA) tai hybridi-kanavassa
 - Toinen kertoo, onko julkaisu rinnakkaistallennettu (vihreä OA)
- Julkaisun avoimille versioille pitää lisäksi raportoida URL-osoitteet

Julkaisuvuosi ▲	
2016	✓
Open Access ▲	
OA-julkaisukanava	12 472
Rinnakkaistallennettu	7 762
Muu OA-saatavuus	2 226

OA-julkaisun määritelmä

- Julkaisun pitää vähintään olla vapaasti luettavissa
- Julkaisu voi olla ilmestynyt avoimesti OA- tai hybridikanavassa ja/tai se voi olla rinnakkaistallennettu
- Rinnakkaistallenteiden osalta embargot ovat hyväksyttäviä, mutta kustantajan palvelussa toteutuvan avoimuuden pitää olla välitöntä
- Rinnakkaistallentaminen instituution omaan tai alakohtaiseen julkaisuarkistoon on OK, mutta vain henkilökohtaisille/projektin sivuille tai ResearchGaten/Academia.edun kaltaisiin kaupallisiin palveluihin tallennetut julkaisut eivät kelpaa
- Julkaisun OA-version pitää olla vertaisarvioitu

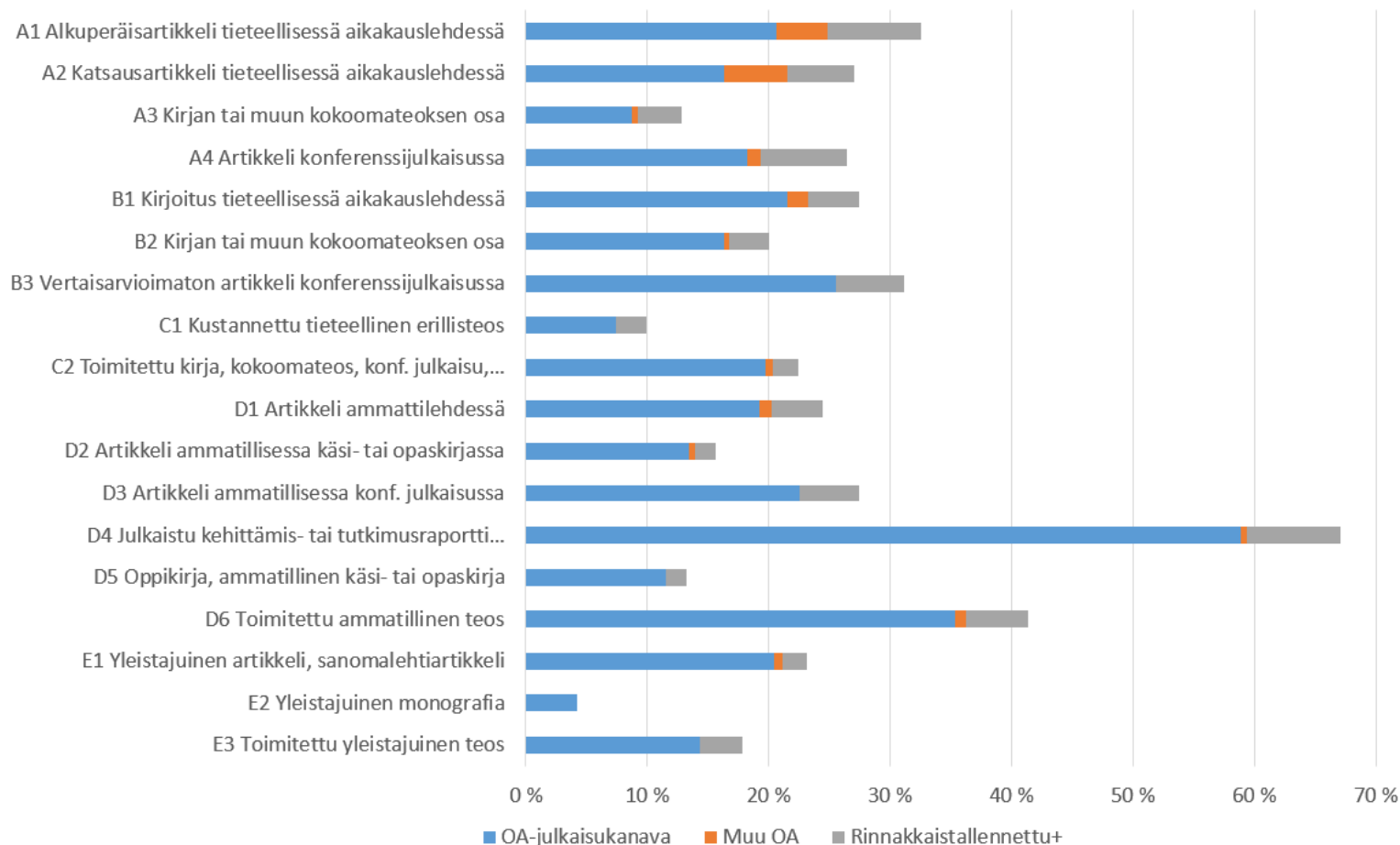

Rajauksia

- Esitys keskittyy pääosin yliopistojen vertaisarvioituihin tieteellisiin artikkeleihin (OKM:n julkaisutyypit A1-A4)
 - Keskeinen julkaisutyyppi, paljon julkaisuja, merkittävä myös yliopistojen rahoituksen määräytymisen kannalta
 - Sairaanhoidopiirien ja tutkimuslaitosten OA-tiedoissa edelleen toivomisen varaa
 - Ammattikorkeakoulujen julkaisutoiminta poikkeaa profiililtaan yliopistoista
- Ennen vuotta 2016 kerätyt OA-tiedot eivät ole yhteismitallisia uudemman datan kanssa
 - Datan laadussa myös enemmän ongelmia
 - OA-tietojen hyödyntäminen yliopistojen rahoitusmallissa olisi mahdollista aikaisintaan vuodesta 2019 lähtien

OA-julkaisujen osuus julkaisutyypeittäin

OA-julkaisujen osuus yliopistojen vuoden 2016 julkaisuista julkaisutyyppin (A1-E3) mukaan jaoteltuna

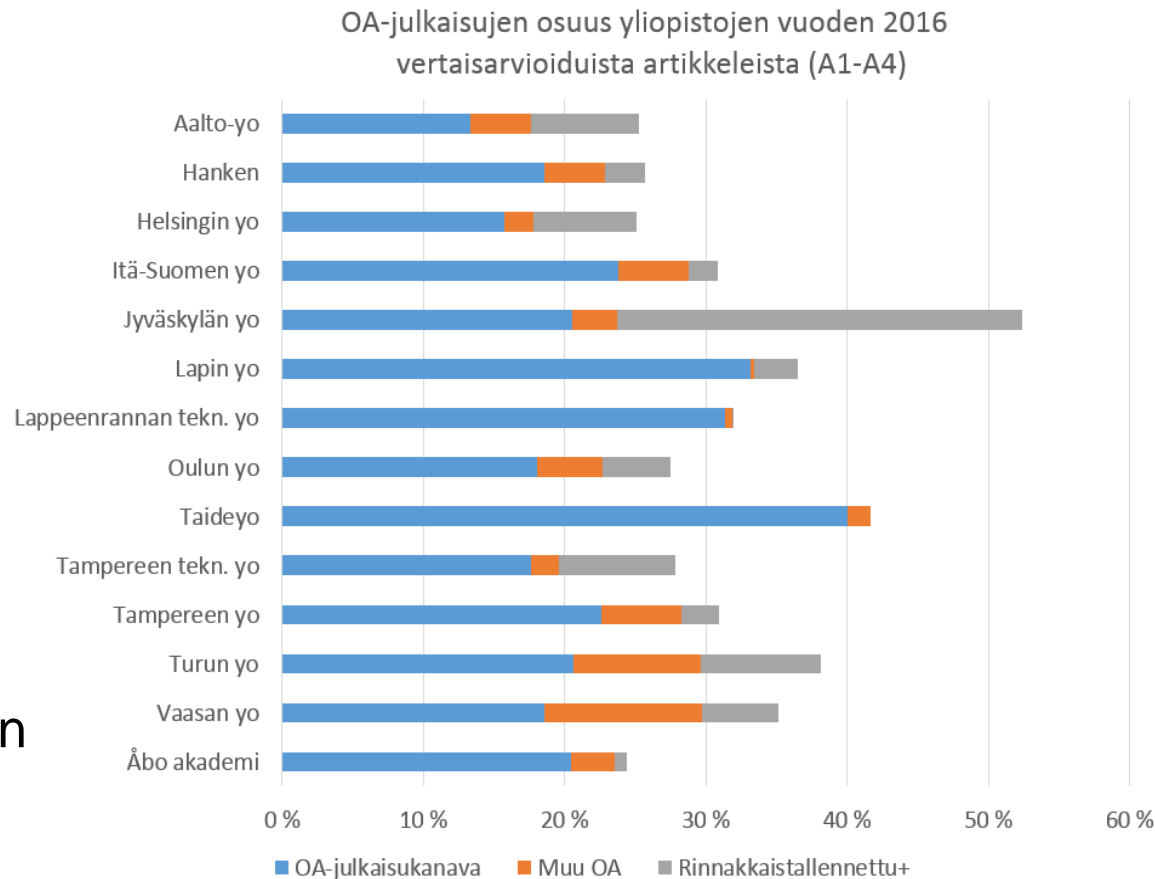

OA-julkaisujen määrät yliopistoittain

Yliopisto	Julkaisut yhteensä	OA-julkaisu-kanava	Muu OA	Rinnakkais-tallennettu	OA yhteensä	OA:n osuus	Rinnakkais-tallennettu+
Aalto-yo	3141	417	136	648	792	25,2 %	239
Hanken	210	39	9	22	54	25,7 %	6
Helsingin yo	6971	1096	142	1515	1747	25,1 %	509
Itä-Suomen yo	2347	559	117	265	723	30,8 %	47
Jyväskylän yo	1880	386	60	947	984	52,3 %	538
Lapin yo	329	109	1	23	120	36,5 %	10
Lappeenrannan tekn. yo	820	257	4	4	262	32,0 %	1
Oulun yo	2251	406	105	334	619	27,5 %	108
Taideyo	60	24	1	0	25	41,7 %	0
Tampereen tekn. yo	1501	264	30	278	417	27,8 %	123
Tampereen yo	1874	423	107	366	580	30,9 %	50
Turun yo	2999	618	270	725	1143	38,1 %	255
Vaasan yo	313	58	35	30	110	35,1 %	17
Åbo akademi	870	178	27	33	212	24,4 %	7
Kaikki yo:t	22848	4265	768	4227	6600	28,9 %	1567
Kaikki amk:it	695	264	31	99	333	47,9 %	38

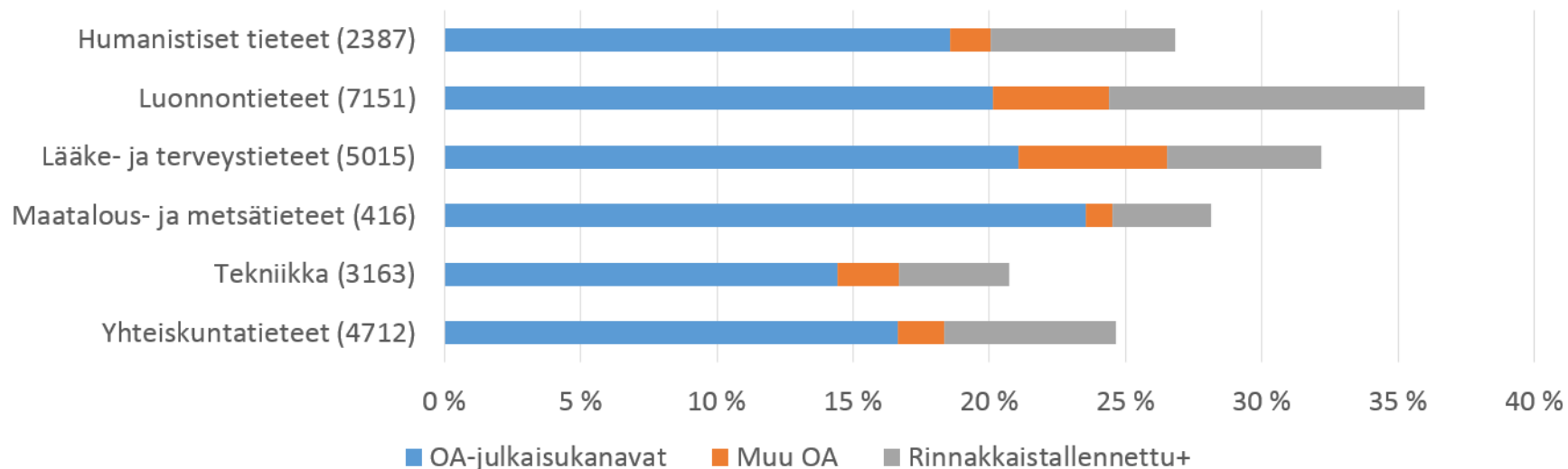
OA-julkaisujen osuudet yliopistoittain

- Paljon päällekkäisyyttä kultaisen/hybridin ja vihreän OA:n välillä
- Rinnakkaistallennettu+: Vihreän OA:n tuoma lisä OA:n kokonaismäärään noin 6,7% (~1500 artikkelia) koko vertaisarvioidusta artikkelituotannosta
- Ainoastaan Jyväskylän yliopistossa vihreän OA:n merkitys kultaista OA:ta suurempi

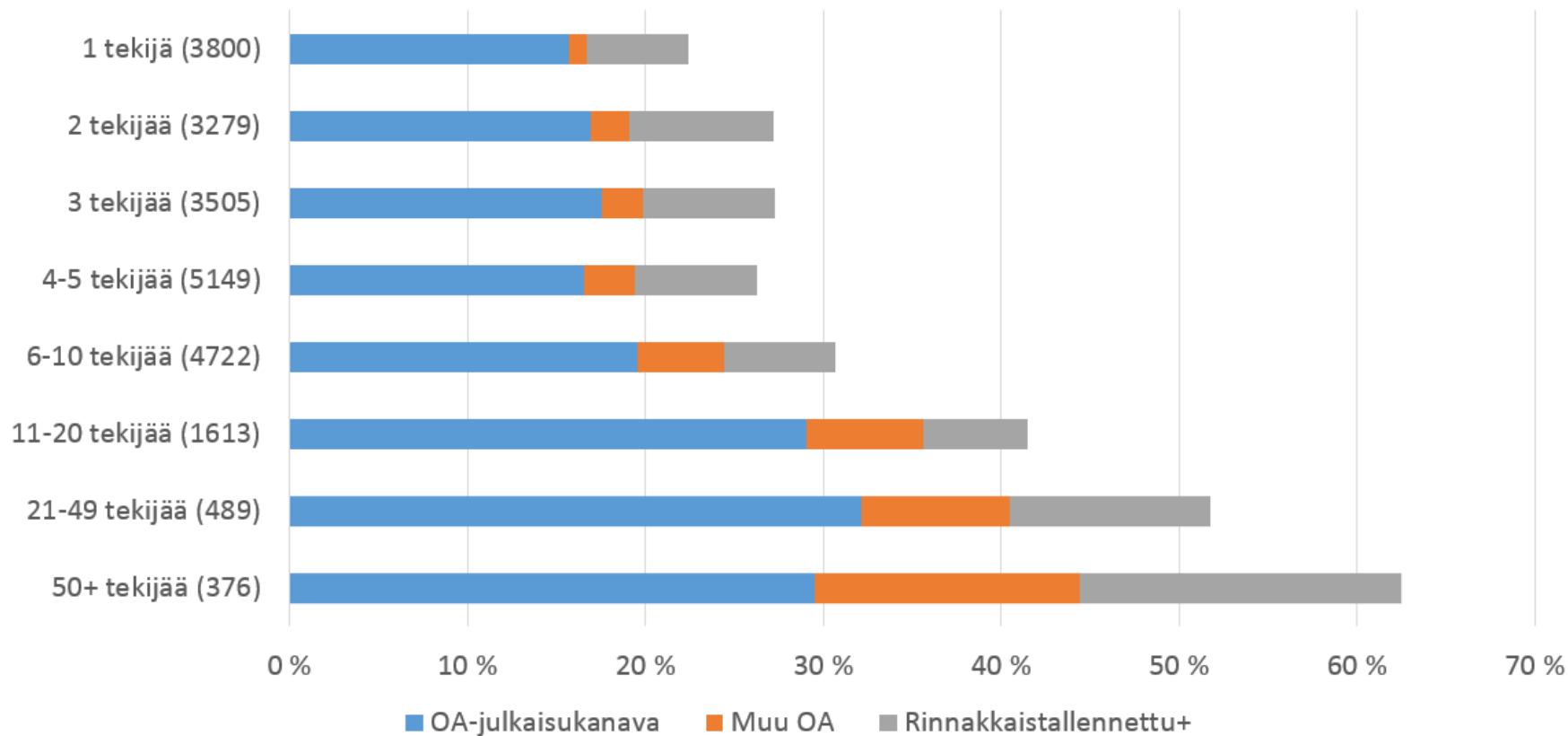
OA-julkaisujen osuudet tieteenaloittain

Yliopistojen vertaisarvioidut artikkelit (A1-A4) 2016,
OA:n osuus päätieteenaloittain

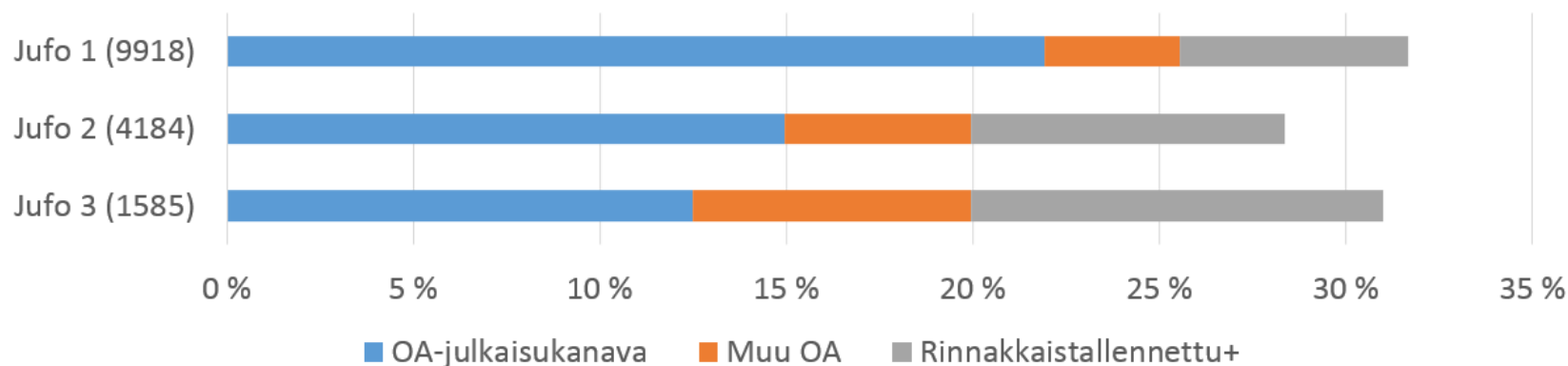
OA:n osuus ja tekijöiden määrä

Yliopistojen vertaisarvioidut artikkelit (A1-A4) 2016,
OA:n osuus vs. tekijöiden määrä

OA-julkaisut eri Jufo-tasoilla

Yliopistojen vertaisarvioidut lehtiartikkelit (A1-A2) 2016, OA:n osuus
vs. lehden julkaisufoorumiluokitus

Julkaisufoorumi

Julkaisufoorumi (JUFO) on tieteellisen julkaisutoiminnan laadunarviointia tukeva luokitusjärjestelmä. Eri tieteenaloille ominaisten julkaisukulttuurien huomioimiseksi luokitus sisältää niin lehtiä, kirjasarjoja, konferensseja kuin kirjakustantajiakin. Kolmiportaisessa luokituksessa kaikkien tieteenalojen keskeiset ulkomaiset ja kotimaiset julkaisukanavat jaotellaan

1 = perustasoon

2 = johtavaan tasoon

3 = korkeimpaan tasoon.

Lähde: Julkaisufoorumi.fi

Datan laatuun liittyviä haasteita

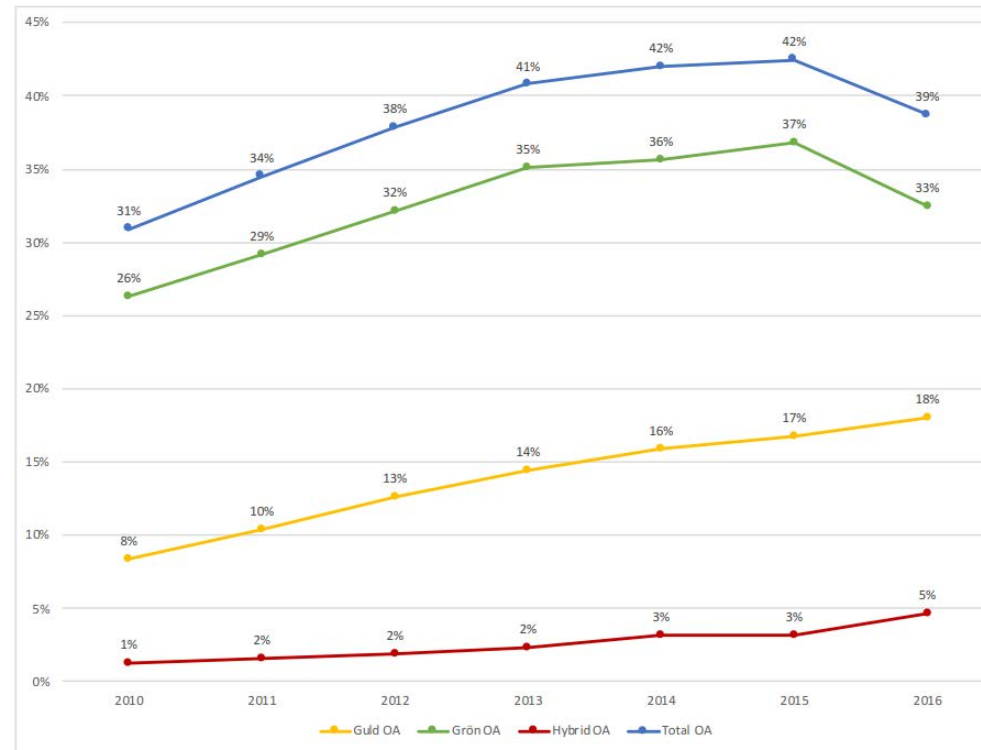
- OA-tietojen laadussa ja kattavuudessa edelleen parannettavaa
 - OA-julkaisujen todellinen osuus todennäköisesti jonkin verran raportoitua suurempi?
 - Organisaatioiden välillä eroja siinä miten paljon julkaisujen OA-statuksen selvittämiseen satsattu tai mitä metodeja käytetty
 - Hybridi-OA:n tunnistaminen ollut työlästä
 - Tiedot rinnakkaistallenteista usein vain omasta julkaisuarkistosta
 - Läheskään kaikille OA-julkaisuille ei ole raportoitu URL:ejä
- Yhteisjulkaisujen tietojen yhdistämiseen liittyy haasteita
 - Rinnakkaistallentamisen osalta yhdenkin organisaation ilmoitus riittää määrittelemään julkaisun rinnakkaistallennetuksi
 - Muilta osin yhteisjulkaisun OA-statuksen päättelyminen vaikeampaa, jos organisaatiot eivät ole yhtä mieltä asiasta

Kehittämistoiveita

- OKM:n tiedonkeruun prosessien kehittämistä mietitään osana [Tutkimushallinnon tietovirrat ja tutkimustietovaranto -hanketta](#)
 - Ulkoisten tietolähteiden (esim. Unpaywall) laajempi hyödyntäminen voisi tehostaa prosesseja
- Tietosisältöjen kehittäminen - mahdollisia uusia (vapaaehtoisia) kenttiä?
 - OA-julkaisusta maksettu artikkelimaksu (APC) - tietoja kerätään jo paikallisesti monessa organisaatiossa
 - OA-julkaisun CC-lisenssi
 - Rinnakkaistallenteen embargon päättymisaika
 - Rinnakkaistallenteen versio (post print / kustantajan versio)

Suomen OA-luvut kv. vertailussa?

- Kansainvälinen OA-vertailu ollut vaikeaa, koska OA-määritelmissä, metodeissa ja aineistoissa isoja eroja
- Ruotsin ja Tanskan kansalliset OA-tilastot melko saman tyyppisiä kuin Suomessa
- Ruotsi Suomea edellä, etenkin rinnakkaistallenteissa
- Tanska saattaa olla hieman Suomea jäljessä (vuoden 2016 tietoja ei tosin ole vielä julkaistu)

Avointen julkaisujen osuus vertaisarvioituista artikkeleista ja konferenssijulkaisuista Ruotsissa 2010-2016 SwePub-tietokannan mukaan. Lähde: [Kronman 2017](#).

Tavoitteet ja todellisuus

- Monessa maassa - ja myös EU:n tasolla - asetettu kunnianhimoisia OA-tavoitteita
 - Tavoitteiden saavuttamisessa haasteita - esim. Tanskan tavoite vuodelle 2016 oli 80%
- Suomessa virallinen OA-tavoite 65% vuonna 2017, 75% vuonna 2018 ja 100% vuonna 2020.
 - Suunta päämäärää tärkeämpi?
 - Alustavat vuoden 2017 OA-tiedot käytettävissä huhtitoukokuussa

OPEN ACCESS INDICATOR

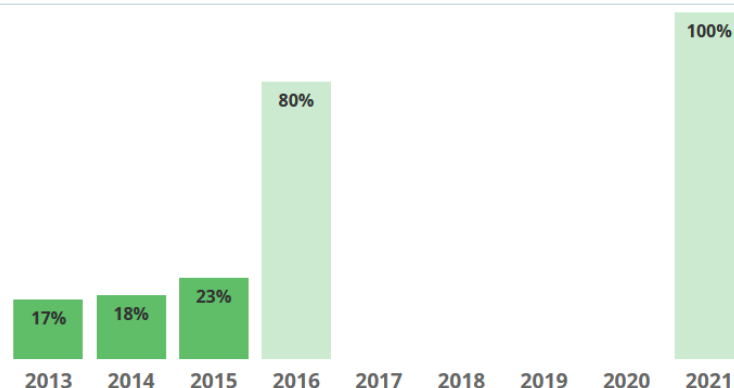
Open Access Indicator — Development for: Total

Segment Total

View

Realized Open Access Potential:

● Actual ● Projected (c.f. National Strategy)

Open access -julkaisujen osuudet Tanskassa vuodesta 2013. Lähde: [Forskningsdatabasen.dk](https://forskningsdatabasen.dk).

Kiitos!

KANSALLISKIRJASTO